यूपः" मू० । खलेऽनडुद्गमने तद्बन्धनार्था मेधिः खले-वालीत्युच्यते खलेऽनडुहोवारयतीति खले वाली" नारा० मेध्यां हि बन्धनेनानडुहां वारणात् तथा भवति" रलयोरैक्यात् तथात्वम् ।

खलेवुस अव्य० खले वुसमत्र काले तिष्ठद्गु०स०। खलेस्थित वुसकाले

खलेश पु० स्त्री खे जलादूर्द्ध्वाकाशे लिशति संश्लिष्यति गति-काले लिश-अच् ७त० । (खलिसा) मत्स्यभेदे हारा० स्त्रियां जातित्वात् ङीष् ।

खलेशय पु० स्त्री खलेशं जलादूर्द्ध्वस्याकाशसंसर्गं याति या-क । (खलिशा) मत्स्यभेदे शब्दरत्ना० । स्त्रियां जातित्वेऽपि योपधत्वात् टाप् । [(खामार समूह) ।

खल्या स्त्री खलानां समूहः यत् । खलसमूहे अमरः

खल्ल पु० खलति क्विप् खल् तं लाति ला-क । १ वस्त्रभेदे २ गर्त्ते ३ चर्म्मणि ४चातकविहगे पु०स्त्री० मेदि० । स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । ५ दृतौ चर्म्मभयपात्रे (मसक) हेम० । ६ औषधमर्द्दनपात्रे (खल) वैद्यकम् ।

खल्लिका स्त्री खल-क्विप् तं लाति-ला-क ततः संज्ञायां कन् कापि अत इत्त्वम् । ऋजीषे भर्जनपात्रे (भाजनाखोला) शब्दच० । शब्दचिन्तामणौ अयं वमध्यः पठितः तत्र वातेः क इति भेदः

खल्ली स्त्री खल-क्विप् तं लाति ला-क गौरा० ङीष् । "खल्ली तु पादजङ्घोरुकरमूलावमोटनी" इति भावप्र-काशोक्ते रोगभेदे ।

खल्लीट पु० खल्लीव टलति टल-विक्लवे वा० ड । १खलति-रोगे २तद्वति त्रि० त्रिका० पृषो० ह्रस्वः खल्लिटोऽप्यत्र शब्दरत्ना० । "खल्लीटः परनिन्दावान् धेनुं दद्यात् सकाञ्चनाम्" शातातपेन तस्य परनिन्दनकर्मविपा-कतोक्ता । खल्लाट इत्येव पाठः साधुः । तत्र खल्ल इवाटति अट-अच् इति व्युत्पत्तिः ।

खल्व पु० खल-क्विप् तं वाति वा-क । निष्पावे ग्राम्यधान्य-भेदे "दश ग्राम्याणि धान्यानीत्युपक्रमे "खल्वाश्च खल-कुलाश्च" वृ०उ० । "खल्वाः निष्पावाः वल्वा इति प्रसिद्धाः" शङ्करमाधवौ "व्रीहयश्च मे इत्युपक्रमे "मुद्-गाश्च मे खल्वाश्च मे" यजु० १८,१२, खल्वाश्चणकाः वेददीपः । तेन २चणके च ।

खल्वाट पु० खल-क्विप् तं वटति वेष्टयते वट-वेष्टे अण् उप०स० । इन्द्रगुप्तरोगे (टाक) २तद्रोगवति त्रि० हेमच०

खव सम्पत्तिपवित्रतयोः प्रादुर्भावे, च क्र्या० पर०अक०सेट् । अव्नाति अखावीत् अखवीत् । चखाव । प्रनिखव्नाति ।

खवल्ली स्त्री खे शून्ये वल्ली । मूलशून्यायाम् १आकाशवल्ल्याम राजनि० । खवल्वरीखलतादयोऽप्यत्र २आकाशलतायाञ्च ।

खवारि न० खात् पतितं वारि शा०त० । दिव्योदके राजनि० खजलादयोऽप्यत्र ।

खवाष्प पु० खस्य वाष्पम् । हिमजलकणे (ओस) हारा० ।

खस(श) पु०देशभेदे त्रिका०। तस्य दन्त्यमध्यता मन्वादौ दृश्यते क्वचित् तालव्यमध्यता च तेनोभयरूपता । स च देशः वृ०स० कूर्म्मविभागे १४अ० पूर्वस्यामुक्तः "अथ पूर्वस्यामि-त्युपक्रमे "खशमगधशिविरगिरिमिथिलसमतटोड्राश्व-वदनदन्तुरकाः" । सोऽभिजनोऽस्य, तद्देशस्य राजा वा अण् । खास(श) । तद्देशवासिनि तद्देश नृपे च बहुषु तु अणो लुक् । ख(शा)सास्तद्देशवासिनः तन्नृपाश्च । ते च शनकैः क्रियालोपात् वृषलत्वं गताः यथाह मनुः "शनकैस्तु क्रियालोपादिमाः क्षत्रियजातयः । वृषलत्वं गता लोके ब्राह्मणादर्शनेन च । पौण्ड्रकाश्चौड्रद्रविड़ाः काम्बोजा जवनाः शकाः । पारदापह्लवाश्चीनाः किराता दरदाः खसाः" । "खसांस्तु खारांश्चोलांश्च मद्रान् किष्कि-न्धकांस्तथा हरि० १४ अ० । "खसा एकासनाह्यर्हाः प्रदरादीर्घवेणवः" भा० स० ५१ अ० । "अङ्गवङ्गखसेष्वेव नान्यदेशे कदाचन" मू०चि० । ३सुरानामगन्धद्रव्ये शब्दच० ४कश्यपपत्नीभेदे दक्षकन्यान्तरे स्त्री यथा गरुडपु० ६अ० "धर्म्मपत्न्यः समाख्याताः कश्यपस्य वदाम्यहम् । अदिति र्दितिर्दनुः काला क्षतायुः सिंहिका मुनिः । कद्रूः प्रधा इरा क्रोधा विनता सुरभिः खशा(सा)" । "इरा वृक्ष लतावल्लीतृणजातीश्च सर्वशः । खशा(सा) च यक्ष रक्षांसि सुषुवेऽप्सरसस्तथा" तत्रैव तत्प्रजोक्तिः ।

खशीर पु० १देशभेदे २तद्देशवासिनि ३तन्नृपे च बहुव० । "खशीराश्चान्तचाराश्च पह्लवा गिरिगह्वराः" भा० आ० ९ अ० उत्तरस्थजनपदकथने ।

खशेट पुंस्त्री खं शेटति शिट-अनादरे अण् । (खलिसा) मत्स्ये त्रिका० तस्य गतिकाले खस्यानाधारत्वेन गतियोग्यत्वाभावेऽपि तस्य तथात्वानादरेण गमनात्तथात्वम्

खश्वास पु० खस्य श्वास इव । वायौ त्रिका० ।

खष वधे भ्वा० पर० सक० सेट् । खषति अखाषीत्-अख-षीत् । चखाष ।

खष्प पु० खन-प नि० नस्य षः । १ क्रोधे २ बलात्कारे च । खष्पौ क्रोधबलात्कारौ" सि० कौ० उक्तेः शब्दक-